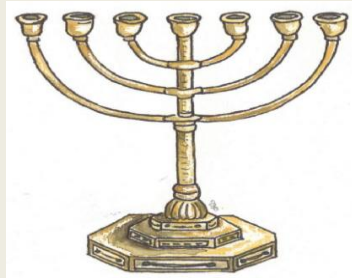

Hoe kan ik Pesach vieren? Deel 1/2

Sta hierbij even stil, beleef Pesach niet als een strak religieuze samenkomst maar beleef het in een volledige vrijheid u gaat zien hoe waardevol en prachtig dit feest is. Laat u hierbij door G'ds Geest leiden naar hogere Hemelse sferen.

2 Timotheüs 3:16

Elk van God ingegeven schriftwoord is ook nuttig om te onderrichten, te weerleggen, te verbeteren en op te voeden in de gerechtigheid,

Messiasbelijdende --- PESACH HAGADA

Voorwoord

Het Avondmaal kan niet los worden gezien van de Pesach – Seder, omdat het offer van Yeshua, en de instelling van het vernieuwde verbond, rechtstreeks te maken hebben met de uittocht uit Egypte en de instelling van het Oude Verbond. Dáár immers begint de wonderbare heilsgeschiedenis van het volk Israël, in de maand Nisan (april), die daarom ook wel de maand der wonderen wordt genoemd. Het is niet overdreven om te zeggen dat Pesach voor het Jodendom het belangrijkste feest is, dat in alle andere feesten, in elke Sjabbat, ja in de gebeden van elke dag, door blijft klinken! Het is dan ook geen toeval, dat het lijden en sterven van Yeshua heeft plaatsgevonden tijdens Matzot, het feest der ongezuurde broden, waarop de uittocht uit Egypte wordt herdacht, en dat Hij op, de Dag van de Eerstelingen, uit het graf is opgestaan als Eersteling uit de doden !

Enkele weken vóór Pesach begint de Joodse huisvrouw de woning van boven tot beneden schoon te maken, zodat nergens ook maar een greintje zuurdeeg overblijft. Zuurdeeg, in het Hebreeuws Chametz, is het symbool voor "zonde". Ongetwijfeld heeft Sha'ul (Paulus) hierop gedoeld, toen hij schreef: *1.Kor.5:6-8*

"Weet gij niet, dat een weinig Chametz [zuurdeeg] het gehele deeg zuur maakt ? Doet het oude zuurdeeg weg, opdat gij een vers deeg moogt zijn; gij zijt immers ongezuurd. Want ook ons Paaslam is geslacht: de Mashiach [Christus]. Laten wij derhalve feest vieren, niet met oud zuurdeeg, noch met zuurdeeg van slechtheid en boosheid, maar met het ongezuurde brood van reinheid en waarheid."

Zo vraagt de Maaltijd des Heren als voorbereiding een ernstig zelfonderzoek, opdat belijdenis en reiniging van zonden de gemeenschap met G'd zal mogelijk maken. Nadat alle zuurdeeg uit het huis verwijderd is, en als de geur van reinheid op de dag die aan Pesach voorafgaat in de Joodse woningen zweeft, Ja dan zien allen opgewekt, en in zekere spanning verlangend uit naar de Sederavond. waarop het Paasfeest met al zijn glans en glorie in de huizen neerdaalt.

Met de Sedermaaltijd wordt de verlossing van het volk Israël uit de slavernij in Egypte gevierd. Maar het offer van Yeshua maakte het mogelijk, dat nu iedereen verlost kan worden, uit zijn "eigen Egypte"! Het oorspronkelijke Paaslam was slechts een afschaduwing van het ware, nieuwe Paaslam: Yeshua! Hij wordt immers het Lam van G'd genoemd.

Het Paaslam moest een mannetje zijn, een jaar oud, in de bloei van zijn leven.

Yeshua heeft Zich eveneens geofferd in de bloei van Zijn leven. Het moest gaaf zijn, wat de reinheid van Yeshua aanduidt. Het lam moest vier dagen van tevoren afgezonderd worden en het is dan ook zeer opmerkelijk, dat Yeshua ook vier dagen voor Zijn dood Zijn plechtige intocht heeft gedaan in Jeruzalem. Het lam moest geslacht en aan het vuur gebraden worden, aanduidende het vreselijke lijden van Yeshua, die de zonden van alle mensen op Zich nam, want de toorn G'ds is als laaiend vuur! Geen been moest aan het lam gebroken worden, hetgeen uitdrukkelijk gezegd wordt vervuld te zijn in Yeshua na Zijn dood, waarmee Zijn onverbroken kracht wordt aangeduid.

Laten wij nu samen de eerste beker, Kos Qadesh [de beker der heiliging] heffen en de Naam van de Eeuwige zegenen:

Gezegend zijt Gij, Eeuwige, onze G'd, Koning van het wereld, Gij die de vrucht van de wijnstok hebt geschapen!

Gezegend zijt Gij, Eeuwige, onze G'd, Koning van het wereld, die ons het leven heeft geschonken en ons in staat gesteld heeft dit tijdstip te bereiken.

Nu drinkt iedereen plechtig uit de eerste beker: het is de eerste vrijheidsdronk! Op de linkerzij leunend.

En toen het uur aangebroken was ging Hij aanliggen en de apostelen met Hem.

En Hij zeide tot hen: Ik heb vurig begeerd dit Pesach [Pascha] met u te eten, eer Ik lijd. Want Ik zeg u, dat Ik het voorzeker niet meer eten zal, voordat het vervuld is in het Koninkrijk G'ds."

Lucas.22:14-16.

Handen wassen ? of voeten.

Hij die de Seder geeft laat zijn handen wassen

Na het drinken van de eerste beker worden volgens de traditie de handen van hem gewassen, die de leiding van de Seder heeft, want hij is deze avond een bijzondere

priesterkoning. Men komt daarom tot hem met de schaal en kan. Hij staat dus niet op, maar laat zich bedienen. Althans zo gebeurt het in de traditionele Joodse gezinnen.

Messiasbelijdende Gelovigen horen hierbij echter het voorbeeld van Yeshua op te volgen: (*Yochanan [Johannes] 13:1-17*).

1 En voor het Paasfeest, toen Jezus wist, dat zijn ure gekomen was om uit deze wereld over te gaan tot de Vader, heeft Hij de zijnen, die Hij in de wereld liefhad, liefgehad tot het einde.

2 En onder de maaltijd, toen de duivel reeds Judas, Simons zoon Iskariot, in het hart had gegeven Hem te verraden,

3 stond Hij, wetende, dat de Vader Hem alles in handen had gegeven en dat Hij van God uitgegaan was en tot God heenging, van de maaltijd op,

4 en Hij legde zijn klederen af en nam een linnen doek en omgordde Zich daarmee.

5 Daarna deed Hij water in het bekken en begon de voeten der discipelen te wassen, en af te drogen met de doek, waarmee Hij omgord was.

6 Hij kwam dan bij Simon Petrus. Deze zeide tot Hem: Here, wilt Gij mij de voeten wassen?

7 Jezus antwoordde en zeide tot hem: Wat Ik doe, weet gij nu niet, maar gij zult het later verstaan.

8 Petrus zeide tot Hem: Gij zult mijn voeten niet wassen in eeuwigheid! Jezus antwoordde hem: Indien Ik u niet was, hebt gij geen deel aan Mij.

9 Simon Petrus zeide tot Hem: Here, niet alleen mijn voeten, maar ook de handen en het hoofd!

10 Jezus zeide tot hem: Wie gebaad heeft, behoeft zich alleen de voeten te laten wassen, want hij is geheel rein; en gijlieden zijt rein, doch niet allen.

11 Want Hij wist, wie Hem verraden zou; daarom zeide Hij: Gij zijt niet allen rein.

12 Toen Hij dan hun voeten gewassen had en zijn klederen aangedaan en weder plaats genomen had, zeide Hij tot hen: Begrijpt gij wat Ik u gedaan heb?

13 Gij noemt Mij Meester en Here, en gij zegt dat terecht, want Ik ben het.

14 Indien nu Ik, uw Here en Meester, u de voeten gewassen heb, behoort ook gij elkander de voeten te wassen;

15 want Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat ook gij doet, gelijk Ik u gedaan heb.

16 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, een slaaf staat niet boven zijn heer, noch een gezant boven zijn zender.

17 Indien gij dit weet, zalig zijt gij, als gij het doet.

In navolging van deze opdracht die Yeshua ons heeft gegeven, ziet de leider van de Sederviering ervan af om zich de handen te laten wassen.

Maar staat daarentegen op, vult een kom met water, wast de voeten van de aanwezigen één voor één en droogt hen af met een handdoek. (we kunnen ook elkander de voeten wassen)

Zoals het middelste brood der vernedering is gebroken, en gewikkeld in witte doeken, tijdelijk word verborgen, zo werd ook Yeshua Ha Mashiach gebroken en vernederd, in witte doeken gewikkeld en tijdelijk verborgen in een graf. Straks na de maaltijd zal het door de kinderen gezocht en daarna door het hoofd van de tafel gebroken en rondgedeeld worden.

Het zal dan echter hoewel achteraan toch geen nagerecht zijn, maar symbolisch vlees van het Paaslam zijn.

Maar wat is nu de diepere betekenis, die hieraan ten grondslag ligt? Waarom wordt dit stuk Matza verborgen?

Antwoord:

Yeshua is het Brood des Levens, en tevens het Lam van G'd!. Daarom is de Matza symbolisch vlees van het Paaslam. Dat de helft ervan verborgen wordt wil zeggen, dat Hij voor een deel van het Joodse volk verborgen is. Later wordt dit stuk Matza weer tevoorschijn gehaald, zoals ook later (bij Zijn wederkomst) Yeshua aan het hele Joodse volk wordt geopenbaard. Het wordt ook verborgen Manna genoemd, want het heeft een geestelijke betekenis, namelijk van dood en opstanding van Yeshua. Het verborgen Manna doet ons ook denken aan de belofte die de verheerlijkte Mashiach gaf: *“Wie overwint, dié zal Ik geven van het verborgen Manna!”* (Chizayon [Openbaring] 2:17). Dit doelt op onze toekomstige gemeenschap met de Hogepriester ter rechterhand G'ds, in levensheiliging !

Het verhaal van de Uittocht

De Sederschotel met de Matzot wordt nu opgetild en de leider zegt kijkend naar de ongezuurde broden:

Dit is het brood der ellende, dat onze voorouders in Egypte hebben gegeten. Laat allen die honger hebben komen en mee-eten! Laat allen die in nood zijn komen en met ons Pesach vieren! Nu nog hier, het volgend jaar in het land Israël als vrije mensen!

De vier vragen

Men schenkt nu de tweede beker vol en dan stellen vier kinderen van het gezelschap om de beurt de volgende vragen:

Waarom is deze avond zo anders dan alle andere avonden? Immers, op alle andere avonden mogen we eten Chametz en Matza, dus naar believen gezuurd of ongezuurd brood, maar waarom vanavond uitsluitend Matza? Immers, op alle andere avonden eten we allerlei soorten groente, maar waarom vanavond Maror, bittere kruiden? Immers, op alle andere avonden dopen wij zelfs niet éénmaal in, maar waarom vanavond tweemaal? Immers, op alle andere avonden eten we in zittende of leunende houding naar believen, maar waarom zitten wij vanavond allen leunend?

Er staat in Tora geschreven: *“En wanneer uw zonen tot u zeggen: Wat betekent deze dienst van u, dan zult gij zeggen: Het is een Pesach [paasoffer] voor de Eeuwige, die in Egypte aan de huizen der Israëlieten voorbijging, toen Hij de Egyptenaren sloeg, maar onze huizen spaarde.”* [Exodus] 12:26-27).

(Wij doen al deze dingen vanavond omdat wij slaven waren van Farao in Egypte en de Eeuwige, onze G'd ons van daar uit voerde met sterke hand en uitgestrekte arm. En als de Heilige, wiens Naam geprezen wordt, onze voorouders niet uit Egypte had gevoerd, dan waren wij en onze kinderen en onze kleinkinderen nog onderworpen aan Farao in Egypte.)

Hij bedekt de Matzot, neemt de beker wijn op en gaat verder:

(De Heilige, gezegend zij Hij, heeft onze voorouders en ons de kracht gegeven alle vervolgingen te doorstaan. Want niet slechts éénmaal stond iemand tegen ons op

om ons te vernietigen, maar in iedere generatie waren er die tegen ons opstonden om ons te verdelgen, maar G'd heeft ons steeds uit hun hand gered en Hij zal ons steeds redden.)

Hij zet de beker neer en laat de Matzot weer zien.

Hier mee is de Seder geopend.

Nu worden de liturgische Pesach-verhalen over de uittocht uit Egypte en het offer van Yeshua aan de kinderen verteld in een voor hen begrijpelijke taal en daarna neemt de leider van de seder het weer over en zegt:

Verteller 1 tot 5

Verteller 1:

Weet, dat de zonen van Ya'aqov [Jakob] niet met hun vader naar Egypte trokken om zich daar blijvend te vestigen bij hun broeder Yosef [Jozef], want in de Tora staat geschreven: *“En Farao zeide tot zijn broeders: Wat is uw bedrijf? Daarop zeiden zij tot Farao: Uw knechten zijn schaapherders, wij evenals onze vaders. Ook zeiden zij tot Farao: Wij zijn gekomen om als vreemdelingen in dit land te vertoeven, want er is geen weide meer voor de kudde, die uw knechten hebben, omdat de hongersnood zwaar is in het land K'na'an [Kanaän]; nu dan, sta uw knechten toe in het land Goshen [Gosen] te wonen. Toen zeide Farao tot Yosef: Uw vader en uw broeders zijn tot u gekomen; het land Egypte ligt voor u open. Wijs uw vader en uw broeders in het beste deel van het land woonplaatsen aan, laten zij in het land Goshen Gosen wonen; indien gij weet, dat onder hen flinke mannen zijn, stel die dan tot opzichters over mijn kudde aan.”*

(B'reshit [Genesis] 47:3-6).

Verteller 2:

“En Yosef stierf, benevens al zijn broeders en dat gehele geslacht. De Israëlieten nu waren vruchtbaar en breidden zich snel uit; zij vermenigvuldigden zich en werden uitermate talrijk, zodat het land met hen vervuld werd. Toen kwam er een nieuwe koning over Egypte, die Yosef niet gekend had. Deze nu zeide tot zijn volk: Zie, het volk der Israëlieten is groter en talrijker dan wij. Welnu, laten wij met beleid tegen hen optreden, opdat zij zich niet vermenigvuldigen en zich, als wij in oorlog komen, bij onze tegenstanders aansluiten, tegen ons strijden en uit het land wegtrekken. Daarom stelde men opzichters van heren - diensten over hen aan om hen door de hun opgelegde dwangarbeid te onderdrukken: zij moesten voor Fara voorraadsteden bouwen, Pitom en Ra'amses. Maar hoe eer men hen onderdrukte, des te meer vermenigvuldigden zij zich en breidden zij zich uit, zodat men bevreesd werd voor de Israëlieten. Toen lieten de Egyptenaren de Israëlieten onder mishandeling werken; ja, zij maakten hun het leven bitter door harde slavenarbeid met leem en tichelstenen en door allerlei arbeid op het veld. Alle werk, waartoe zij hen onder mishandeling als slaven gebruikten.”

(Sh'mot [Exodus] 1:6-14).

Verteller 3:

“Toen gebod Farao aan zijn gehele volk: Werpt alle jongens die geboren worden, in de Nijl, maar alle meisjes moogt gij laten leven.” (Sh'mot [Exodus] 1:22). “Te dien tijde werd Moshe [Mozes] geboren en hij was schoon voor G'd; drie maanden werd hij opgevoed in zijns vaders huis. En toen hij te vondeling was gelegd, nam de dochter van Farao hem aan en liet hem als haar eigen zoon opvoeden.

En Moshe (Mozes) werd onderwezen in alle wijsheid der Egyptenaren en was machtig in zijn woorden en werken. [Handelingen] 7:20-22. “In die tijd, toen Moshe groot geworden was, ging hij uit tot zijn broeders en lette op hun dwangarbeid; toen zag hij, hoe een Egyptenaar een Hebreëër, iemand van zijn broeders, sloeg. Hij keek naar alle kanten, en toen hij zag, dat er niemand was, sloeg hij de Egyptenaar dood en verborg hem in het zand. Toen Farao van deze zaak hoorde, trachtte hij Moshe te doden, maar Moshe vluchtte voor Farao en zocht verblijf in het land Mid'yan. In die lange tijd stierf de koning van Egypte; en de Israëlieten zuchtten nog steeds onder de slavernij en schreeuwden het uit, zodat hun hulpgeroep over de slavernij omhoog steeg tot G'd. En G'd hoorde hun klacht en G'd gedacht aan Zijn verbond met Avraham, [Abraham], Yitzchaq [Isaak] en Ya'aqov [Jakob]. Zo zag G'd de Israëlieten aan en G'd had bemoeyenis met hen.”

(Sh'mot [Exodus] 2:11-12, 15 en 23-25).

Verteller 4:

“En toen er veertig jaren voorbijgegaan waren, verscheen hem in de woestijn van de berg Sinai een Engel in de vlam van een brandende braamstruik. En toen Moshe dit zag, verwonderde hij zich over het gezicht, en toen hij erheen ging om het te onderzoeken, kwam een stem van de Eeuwige tot hem: Ik ben de G'd uwer vaderen, de G'd van Avraham en Yitzchaq en Ya'aqov. En bevend van schrik durfde Moshe het niet onderzoeken. En de Eeuwige zeide tot hem: Doe uw schoeisel van uw voeten, want de plaats, waar gij staat, is heilige grond. Ik heb de mishandeling van Mijn volk in Egypte zeer wel gezien en Ik heb zijn zuchten gehoord en ben nedergedaald om hen te verlossen; en nu, kom hier, laat Ik u naar Egypte zenden.” [Handelingen] 7:30-34. *“Nu dan, ga, Ik zend u tot Farao, om Mijn volk, de Israëlieten, uit Egypte te leiden. Maar Moshe zeide tot G'd: Wie ben ik, dat ik naar Farao zou gaan en de Israëlieten uit Egypte zou leiden? Toen zeide Hij: Ik ben immers met u! En dit zal u het teken zijn, dat Ik u gezonden heb: wanneer gij het volk uit Egypte hebt geleid, zult gij G'd dienen op deze berg.”* Ik weet echter, dat de koning van Egypte u niet zal toestaan te gaan, zelfs niet door een sterke hand. Maar Ik zal mijn hand uitstrekken en de Egyptenaren slaan met alle wondertekenen, die Ik in hun midden zal doen; daarna zal hij u laten gaan.”
(Sh'mot [Exodus] 3:10-12 en 19-20).

Leider: 5

De Eeuwige, onze G'd, zond inderdaad plagen over Egypte: bloed, kikvorsen, muggen, steekvliegen, veepest, zweren, hagel, sprinkhanen en duisternis, maar bij iedere plaag verharde het hart van de farao. Bij [Duitse Joden] is het gebruik om bij het opnoemen van elke plaag steeds met een vinger een beetje wijn uit de beker te laten spatten. Met dit gebaar wil men deze verschrikkelijke plagen van zichzelf afwenden, zodat ze niet over hen komen.

Rampspoedige woorden nemen mensen immers niet graag in de mond. Zij schudden ze liever van zich af. Deze traditie, die ook in elke officiële Hagada vermeld staat, is echter gebaseerd op bijgeloof en is vergelijkbaar met het afkloppen op hout.

Messiasbelijdende gelovigen dienen derhalve deze gewoonte over te slaan. Met de tiende, de meest verschrikkelijke plaag, zou de Almachtige uiteindelijk door het ondoordringbare hart van de wrede farao breken, hetgeen reeds van tevoren werd aangekondigd: *“En Moshe zeide: Zo zegt de Eeuwige: te middernacht ga Ik door het midden van Egypte. Dan zal iedere eerstgeborene in het land Egypte sterven, van de eerstgeborene van Farao, die op zijn troon zou zitten, tot de eerstgeborene van de slaaf achter de handmolen, ook alle eerstgeborenen van het vee. En er zal een luid gejammer zijn in het gehele land Egypte, zoals er nooit is geweest en zoals er nooit meer zal zijn. Maar tegen niemand van de Israëlieten zal een hond zijn tong durven roeren, tegen mens noch dier, opdat gij weet, dat de Eeuwige scheiding maakt tussen de Egyptenaren en de Israëlieten. En al uw dienaren hier zullen tot mij komen*

en zich voor mij nederbuigen en zeggen: Ga heen, gij en al het volk dat u volgt; daarna zal ik heengaan. Toen ging hij in brandende toorn van Farao heen.” (Sh'mot [Exodus] 11:4-8).

Verteller 5:

“Spreekt tot de gehele vergadering van Israël als volgt: op de tiende van deze maand zal ieder voor zich een stuk kleinvee nemen, familiesgewijs, een stuk kleinvee per gezin. Maar indien een gezin te klein is voor een stuk kleinvee, dan zullen hij en de naaste buurman van zijn gezin er een nemen, naar het aantal personen; gij zult bij het stuk kleinvee rekenen met ieders behoefte. Een gaaf, mannelijk, eenjarig stuk kleinvee moet gij nemen; gij kunt dit nemen van de schapen of van de geiten. En gij zult het bewaren tot de veertiende dag van deze maand; dan zal de gehele vergadering der gemeente van Israël het slachten in de avondschemering. Vervolgens zal men van het bloed nemen en dit strijken aan de beide deurposten en de bovendorpel, aan die huizen, waarin men het eet. Het vlees zullen zij dezelfde nacht eten; zij zullen het eten op het vuur gebraden, met ongezuurde broden, benevens bittere kruiden. Rauw of gaar gekookt in water zult gij het niet eten; slechts op het vuur gebraden met kop, schenkels en ingewanden. Gij zult daarvan niets overlaten tot de morgen; wat ervan overblijft tot de morgen, dat zult gij met vuur verbranden. En aldus zult gij het eten: uw lendenen omgord, uw schoenen aan uw voeten en uw staf in uw hand; overhaast zult gij het eten; het is een Pesach [Pascha] voor de Eeuwige. Want Ik zal in deze nacht het land Egypte doortrekken en alle eerstgeborenen, zowel van mens als dier, in het land Egypte slaan en aan alle goden van Egypte zal Ik gericht oefenen, Ik, Adonai! En het bloed zal u dienen als een teken aan de huizen, waar gij zijt, en wanneer Ik het bloed zie, dan ga Ik u voorbij. Aldus zal er geen verdervende plaag onder u zijn, wanneer Ik het land Egypte sla. En deze dag zal u een gedenkdag zijn, gij zult hem vieren als een feest voor de Eeuwige; in uw geslachten zult gij hem als een altoosdurende inzetting vieren. Zeven dagen zult gij ongezuurde broden eten; dadelijk op de eerste dag zult gij het zuurdeeg uit uw huizen verwijderen, want ieder die iets gezuurds eet, van de eerste tot de zevende dag, zo iemand zal uit Israël worden uitgeroeid. Zowel op de eerste als op de zevende dag zult gij een heilige samenkomst hebben; generlei arbeid zal daarop verricht worden; slechts wat door ieder gegeten wordt, alleen dat mag door u bereid worden. Onderhoudt dan het feest der ongezuurde broden, want op deze zelfde dag leid Ik uw legerscharen uit het land Egypte. Daarom moet gij deze dag onderhouden in uw geslachten als een altoosdurende inzetting. In de eerste maand, op de veertiende dag der maand, des avonds, zult gij ongezuurde broden eten, tot aan de eenentwintigste dag der maand, des avonds. Zeven dagen zal er geen zuurdeeg in uw huizen gevonden worden, want ieder, die iets gezuurds eet, zo iemand zal uit de vergadering van Israël worden uitgeroeid, hetzij hij een vreemdeling, hetzij hij in het land geboren is. Niets wat gezuurd is, zult gij eten; gij zult in al uw woonplaatsen ongezuurde broden eten. Toen ontbood Moshe al de oudsten van Israël en zeide tot hen: Trekt heen, haalt kleinvee voor uw geslachten en

slacht het Pasach [Pascha]. Daarna zult gij een bundel hysop nemen en in het bloed in een schaal dopen, en van het bloed in die schaal strijken aan de bovendorpel en aan de beide deurposten; niemand van u zal de deur van zijn huis uitgaan tot de morgen. En de Eeuwige zal Egypte doortrekken om het te slaan; wanneer Hij dan het bloed aan de bovendorpel en aan de beide deurposten ziet, dan zal de Eeuwige die deur voorbijgaan en de verdere niet toelaten in uw huizen te komen om te slaan. Gij zult dit voorschrift houden als een altoosdurende inzetting voor u en uw zonen.” (Sh'mot [Exodus] 12:3-24).

In Vayiq'ra [Leviticus] 23:5-6 wordt dit nog herhaald:

In de eerste maand, op de veertiende der maand, in de avondschemering, is het Pesach [Pascha] voor de Eeuwige. En op de vijftiende dag van deze maand is het feest der ongezuurde broden voor de Eeuwige, zeven dagen zult gij ongezuurde broden eten.”